

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 112. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 16-го травня 1938.

No. 112. Jersey City, N. J., Monday, May 16, 1938.

VOL. XLVI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

№ 112. "Свобода" в Берген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: Берген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE

ЛИШЕ СПІЛЬНІ ЗУСИЛЛЯ ПОБО-РЮТЬ ДЕПРЕСІЮ

АТЛАНТИК СІТІ. — Промовляючи перед конвенцією банкірів, президент „Федерал Резерв Борду“ Еклес, сказав, що ми нині маємо не „застій“, але таку поважну депресію, яка буде оставатися в нас довго, якщо всі суспільні шари і чинники разом не візьмуться до неї. За цю депресію він винуватив потрохи всіх: уряд, капітал і робітництво. Та при кінці говорив, що в засади політика уряду є правильна. „Помп-праймінг“ президента є потрібне. Великими витратами державних грошей можливо буде зрушити з місця цей застій.

РУЗВЕЛТ ВІДНОВЛЯЄ „РЕОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЗАКОНОПРОЕКТ“

ВАШИНГТОН. — Заохочений великою більшістю голосів, яка поперла його „помп-праймінг“ у конгресі, а також заохочений тим, що в кількох стейтах вибрано наново кількох сенаторів, що стояли на платформі „нового розділу“, президент Рузвелт заповів, що небагом розпічне наново боротьбу за ухвалення „реорганізаційного законопроєкту“, на основі якого він дістане право поробити в адміністрації великі зміни. Як відомо, той законопроєкт пару місяців тому після довгої дебати в конгресі відкинено. Тоді дехто закидав президентові, що через той законопроєкт він фактично прямує до диктатури. Президент також заповів, що далі візьметься за те, щоби перейшов у конгресі законопроєкт про найнижчу заплату і найвищі години праці.

МЕКСИКО ЗІРВАЛО З АНГЛІЄЮ.

МЕКСИКО СІТІ. — В міжнародній політиці стала важна подія, яка серед інших відносин моглаб довести до вибуху війни: мексиканський уряд зірвав дипломатичні зносини з Англією внаслідок того, що Англія в дуже гострих словах домагалася звороту сконфіскованих у Мексику англійських нафтових компаній. Мексиканський уряд сподівається, що Англія не посміє виповісти війни Мексику, а то тому, що її від того охоронить Америка, на основі „доктрини Монра“. Ця доктрина говорить, що європейські краї не повинні втручатися до американських країн. Але такий поступок Мексики поставив у дуже прикре положення саму Америку яка має теж клопіт з Мексиком за свої сконфісковані компанії.

ВИСТАВА ШТУКИ ПІД ОТВЕРТИМ НЕБОМ.

НЮ ЙОРК. — Біля чотири тисячі різних образів виставили під голім небом на сквері Вашингтона в Нью Йорку різні артисти в надії, що їм припаде бодай одна з маленьких нагород, призначених містом. Усі нагороди разом виносили двіста доларів. Серед кількох, що їм припали нагород, є також український маляр Володимир Дідур.

НАРІКАЄ НА ЕМІГРАНТІВ.

НЮ ЙОРК. — Голова дослідної комісії злочинства серед емігрантів, Магнус, гостро критикував еміграційний закон Америки, на основі якого в останніх часах 50% більше імігрантів віздить до Америки, а 50% менше злочинців депортує назад до європейських країн. Магнус також нарікає на це, що Америка дає чотиром мільонам чужих громадян державні підмоги, що булоб неможливе в ніякій іншій державі на світі.

ПРИЗД КОДІВ ДО АМЕРИКИ.

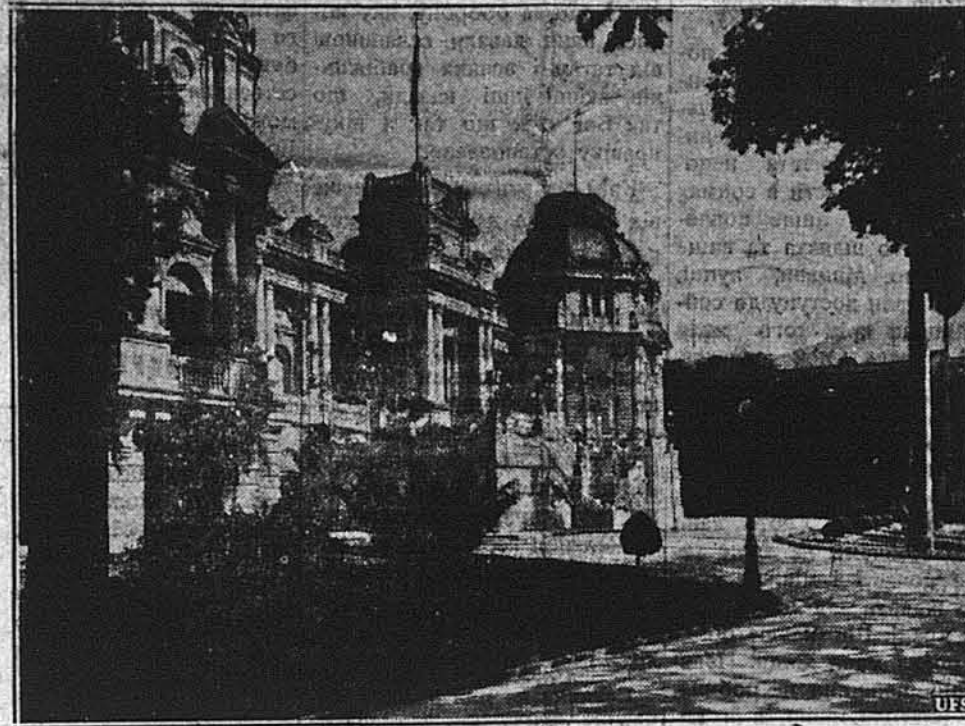
НЮ ЙОРК. — На кораблі „Мангетен“ прибули до Нью Йорку 320 жидів, утікачів з Німеччини й Австрії. Вони приїхали сюди, щоби поселитися на сталі. В трох останніх тижнях прибули до Америки на сталі побут 1,000 жидів.

ЖІНКИ „РЕВОЛЮЦІОНЕРКИ“ У ВАШИНГТОНІ.

ВАШИНГТОН. — Як дальший крок жіночої „революції“, розпочатої пару тижнів тому двома жінками в Софери, вибралася до Вашингтону делегація, зложена з 50 жінок, які мали переконати вашингтонських політиків, що витрата державних грошей є нерозумна річ. Вони говорили з кількома сенаторами, що годилися з тим. Але деякі сенатори говорили, що жінки помиляються, бо тільки витратою державних грошей можна зрушити з місця теперішній бизнесовий застій.

ПРОВІРКА В ОРЕНДЖТАВНІ.

НЮ ЙОРК. — Пані Голсвіт, одна з тих, що розпочали пару тижнів тому „жіночу революцію“ проти витрати державних грошей, учувши про марнування харчів для безробітних в Оренджавні, скоро там поїхала, щоби перевірити справу на місці. Вона задумує витягнути цю справу на денне світло і нікого при тім не шадити. Покищо ствердила, що надмір харчів напливали для безробітних тому, що попередній завідувач місцевим бюрою помочі подав був до вищого бюро завеликий список потреб.

СЦЕНА БРАЗИЛІЙСЬКОЇ РЕВОЛЮТИ.

Ця гарна палата, звана Гванабара, офіційна резиденція бразилійського диктатора Угетуйя Варгаса, була сценою гоговної стрілянини підчас недавнього замаху на уряд з боку так званих інтегралістів (бразилійських фашистів у зелених сорочках).

ПОПРАВКА ЗАКОНУ ПРО СВЯТКУВАННЯ НЕДІЛІ.

Сенат Канади перепустив через третє читання поправку закону про святкування неділі. Законопроєкт щоквито змінено від його первісного виду. Коли цей законопроєкт перейшов у упалати послів, він назначував увязнення для директорів, суперінтендентів, або працевластів, що заставляють робітників до неконечної роботи в неділю. Сенат вичерпав постанови про увязнення, а особисту відповідальність пересунув на корпорації і призначив для них за знехтування неділі грошові кари до \$2,000 за третю і пізніші провини.

НЮХАЛА МІМОЗУ...

Одна мешканка Варшави за-недужала нагло на легені. Тому, що не вела вона товариського життя та з ніким не сходилася, важко було відгадати, відки набралася вона заразків недуги. Однак згодом ось-ось виявилася:

Ця добродійка дістала китицю мімози. Квіти стояли біля її ліжка. Вона часто нахилилася над фляконом і нюхала їх. У полудневій Франції, звідки в окремих плетених кошах висилають мімозу, поширилася саме ця небезпечна недуга легенів. Мабуть котрась із дівчат, що складали квіти, була хвора на цю заразливу недугу й бактерії тієї недуги перейшли на квіти. Отже таким чином заразків небезпечної недуги примандрували на платках чарівного квіту аж до Польщі.

ПОВНА РУТНА ПОМЕШКАНЬ У МОСКВІ.

„Красная Звезда“ нарікає, що мешкальних домів старшин московського гарнізону зовсім не консервують. Один з бльоків, що має 90 помешкань, взагалі не був ремонтований від 8 років. У зимі багато помешкань не опалювали, бо центральне ogrівання зіпсувалося. На горішніх поверхах від двох років нема води. Не краще виглядає справа з іншими домами старшин червоної армії.

ЧУЖИНЕЦЬКИЙ МАЄТОК У КАНАДІ.

Увесь маєток Канади вартує коло 26 мільярдів доларів, та увесь той маєток дійсно не належить до Канади. Коло 7 мільярдів доларів вложили у розбудову Канади Англія й Злучені Держави. Англія вложила на розбудову Канади понад 2 мільярди і 725 мільонів доларів, Злучені Держави коло 4 мільярди, а решту інші держави.

ПЕРЕЙШОВ З АЗІЇ ДО АМЕРИКИ.

Як відомо, Америка відмежована від Азії тільки вузькою морською протокою Берінга. Азію й Америку розділяє тільки 54 милі моря. Та, як тепер показується, часом північна частина протоки зовсім замерзає, і з Азії до Америки можна пішки перейти. Капітан Макс Готцак, що живе в місцевості Нова в Алясці, каже, що він у березні 1913 року перейшов з Азії до Європи на санях тах, до яких були запряжені 16 псів.

НЕВИДАНИЙ СТРАЙК.

У палаті справедливості у Франції застрайкували урядовці архівів тому, що їм не підвищили платні. Страйк зорганізовано так, що два урядовці архіву обсадили бюрократів судовими актами і відмовлялись їх видавати. Такий невиданий окупаційний страйк викликав нечуваний хаос у судівництві.

ПАПУЗЯЧА ПОШЕСТЬ.

В останніх часах Відень звязаний із ще одною сенсацією: т. зв. папузючою пошестю, яка занепокоїла прилюдну опінію, тим більше, що, як виявилася, занедажував на неї славний актор Тіміг, який зовсім не мав папуги, тільки канарка. Здогадуються, що саме той канарок приніс із собою недугу, заразившись нею у крамниці зо звірятами. Якби не несадовиті нагоди зарозитися папузючою пошестю, про це знають хіба лікарі або спеціалісти.

ФАТАЛЬНА ЗАБАВА У ПОЛІЦІА І ГРАБІЖНИКА.

У Честерфілд, Онт., 35 миль на південь від Отави, бавилися два хлопці, один 14, а другий 15-літній у поліція і грабіжника. Оба хлопці засобились до тої забави у 22 калібрів рушниці. Згадана забавка скінчилася для них нещасливо, бо 14-літній Е. Стейта опинився з 2 кулями в голові у шпиталі, де небагом помер, а другий буде відповідати за це перед судом для малолітніх.

УБИВ СУСІДКУ ЗА СЛУХАННЯ РАДІА.

В Сен Савін під Троє у Франції 71-літній Р. Каве застрілив свою сусідку, 40-літню Г. Мійон, і сам скінчив самогубством. До вбивства дійшло по пекельній сварці старушка з сусідкою за те, що вночі наставляла радіоапарат і перешкодила йому спати.

ГОЛОВА БЕЗБОЖНИКІВ ЗБИРАЄ ГРОШІ НА ЦЕРКВУ.

В Орджонікідзе (бувший Владикавказ) трапився випадок, що кидает характеристичне світло на становище „безбожників“ до-накиненої ім урядом примусової діяльності. Отже голова крайового союзу безбожників, комсомолець Аріфулін, збирав потайки гроші на ремонт церкви, яку замкнули на випадок, якби державна комісія признала, що її стан „загрожує безпеці“. Постійна вимога ремонту є — як відомо — одною з найбільш поширених форм переслідування церкви, більше вишким урядом, що замикає церковні будинки. За найменшу дрібницю.

ЧЕТВЕРНЯТА В РУМУНІ.

В селі Караш у Банаті селянка Анна Бурдук привела на світ четвернята: двох хлопців і дві дівчинки. Мама і діти почуваються дотепер добре. Населення, живо цікавиться четвернятами. Громада подавала їм площу на будову нового дому.

ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ РЕМІСНИКІВ, СЛУГ І ЗАРІБНИКІВ

Львів. — Іде зо всіх боків наступ на українське робітництво. Польська влада не дозволяє на його організацію ні у Львові ні на провінції, ставлячи змаганням до організації різні перешкоди, або розвизуючи існуючі організації. „Діло“ (ч. 93) подає польською мовою зарядження польського староства в Заліщиках з 18. квітня 1938 р., яким припинено діяльність товариства українських ремісників, слуг і зарібників „Сила“ в Заліщиках. Поліція забрала всі книги товариства, бібліотеку і готівку, а домівку опечатала. Це товариство є наскрізь аполітичне. Є воно тільки — українське.

ПОЛЬСЬКІ ГРОМИЛИ ПОПИСУЮТЬСЯ.

РАДЕХІВ (Галичина). — Вночі з 2 на 3 травня польські „герої“ повибивали шиби в домах місцевих українців, як у д-ра Дуткевича, в директора Антона Малиняка й інших. Ушкоджено також „Народний Дім“. У цілім повіті йде нагінка на все українське життя.

ПОЛЬШАТЬ „КРЕСИ“.

Львів. — Із звіту Товариства Школи людовей, що то від 47 років польщить українські землі, виходить, що та організація має в східній Галичині 485 кружків, 2,000 читалень, 967 світлиць і 85,324 членів. Заходами цього товариства дано в 1936 р. 16,793 відчитів і гутірок, 3,924 національні свята, 6,421 вистав і концертів і влаштовано 135 прогулянок. Товариство має 651 людських домів і шкільних будинків та 250 площ, на яких стануть нові людські доми і школи. На ту акцію товариства зложила польська суспільність у 1936 р. 2,194,243 злоті. Тепер це товариство оперує ще більшими фондами, що їх дістає від польського уряду на його акцію на українських землях під Польщею.

ЩОДЕННИК НА ЗАКАРПАТТІ.

УЖГОРОД. — В дуже короткому часі зачне виходити в Ужгороді український щоденник. Видаватиме його спілка під протекторатом Першої Руської Центральної Народної Ради. Членом спілки може стати кожний, хто вплатить пай у сумі 100 чеських корон.

„ВІДРОДЖЕННЯ“ ПРИ ПРАЦІ.

Львів. — Відбулися загальні збори Українського Протиялькогольного і Протинікотинного Товариства „Відродження“. Збори ствердили зріст алькоголізму на українських землях і осудили факт, що деякі українці беруться до торгівлі алькоголем. Признали заслуги українського жіноцтва в боротьбі з алькогольними отрутами. Головою вибрано нано-м-ра Ценка.

ЄПІСКОП ХОМИШИН У ВАРШАВІ.

ВАРШАВА. — Станиславський греко-кат. єпископ Григорій Хомишин був на авдієнції в польського прем'єра міністрів, ген. Славой-Складковського.

ДІСТАНЕ СВОЄ БЕЗ ВІЙНИ.

ЛОНДОН. — Кажуть, що британський прем'єр Чемберлейн не криється з тим, що він ненавидить нацистський режим. Він заявляє, що нацистична нація є цілком противна англійському духові. Але те не є перешкодою, щоб не йти йому Німеччині на такі далекі уступки, які можна назвати „посвятою“, коли таким чином можна відвернути війну в Європі. Таке заявляє Чемберлейн і тим виправдує те, що Англія готова дати згоду на прилучення судетських німців у Чехословаччині до Німеччини, а далі ще й готова віддати Німеччині більшість її кольтонів, що їх забрала підчас світової війни.

ВИТАЮТЬ НАЦИСТА.

ЛОНДОН. — До Лондону прибув із Чехословаччини нацистичний провідник Конрад Гебляйн. Берлін твердить, що він прибув до Лондону у приватному характері. Бритійське міністерство заграничних справ також твердить, що воно не має нічого до діла з Генляйном. А тимчасом часописи запевняють, що Генляйн прибув за згодою Берліну і британського уряду. Що так є, видно найкраще по тім, що йому влаштовують „лончі“ й обіди, і то самі визначні політики. Це він переконав Чемберлейна, що з Чехословаччини не можна робити другої Швайцарії, та що краще буде, як судетський край відійде до Німеччини.

КРИТИКУВАВ ГЕН. ФРАНКА.

ПАРИЖ. — Пишуть, що арештовано ген. Хуана Яге, найспосібнішого з помічників ген. Франка. І то за те, що критикував ген. Франка за бомбардування міст, як теж за те, що називає своїх противників боягузами і людьми здеморалізованими. Ген. Яге каже, що й противники виявляють хоробрість і ставлять сильний опір. Тому не треба себе вивисати тим, що обезцінюється противника. Бо це не є навіть розумно так робити.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свобода”: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БОРОТЬБА ЗА ДОПОМОГУ

По кількох поважних невдачах у конгресі федеральної адміністрації вдалося цими днями добитися ухвалення в палаті послів свого проекту про допомогу.

Є це подія першої ваги передовсім для тих, що відчували на собі користі проекту, якщо він остаточно стане законом, а саме безробітні.

Ухвала палати послів є великою перемогою для адміністрації, бо проект задумує видати на допомогу для безробітних півтора мільярда доларів безпосередньо, а посередньо ще додаткових 500 мільйонів. Перемога тим більша, що за проект заявилися 329 конгресменів, а проти — всього 70. Можна сказати, що від відкриття цієї сесії конгресу вперше члени Демократичної Партії голосували з дисципліновано за уряд, що вийшов з тої партії. Виглядає, немовби перший раз у конгресі перемога була по боці Рузвельтових поступових демократів, а не по боці реакціонерів.

Чому приписати цей будущебудь наглий поворот у конгресі? Добре поінформовані спостерігачі кажуть, що поворот настроїв у конгресі є тільки відбиттям повороту настроїв по всьому краю. Перший натяк на змінені настрої дістали конгресмени минулого тижня, коли подавши голоси проти пропонуваного урядом проекту про реорганізацію урядових бюр, опісля переконалися, що протести проти прийняття цього проекту, котрі заставили цих конгресменів голосувати проти проекту, були шквровані ворогами президента й уряду. Показалося саме, що потвердження конгресменів про одержання протестативних листів поверталися до конгресменів з почтовою допискою, що такого адресата або навіть такої адреси нема.

Що ці політики, котрі голосували проти проекту Рузвельта, перечислялися щодо публічної опії, показалося при правоборах в Індіані, Алабамі, Саят Дакоті й Флориді, де за кожним разом виходили переможцями противники реакції. Правобори в Флориді показалися найзаметнішими, бо там Джим Фарлі піддержав реакційного демократа проти поступового демократа з фракції Рузвельта, бо перший обіцяв потерпіти Фарлі при кандидатурі на номінацію на уряд президента в 1940 році, а проте переможцем вийшов не Фарлі реакціонер, але сторонник Рузвельта.

Але всі ці перемоги ще не остаточні. Проект про допомогу для безробітних і проект закону про години праці ще не стали законами і ще є багато виглядів, що ними не стануть, як їх виборці не попруть своїми відкликами до конгресменів і сенаторів. Обманства з фабрикацією протестів проти закону про реорганізацію уряду показують, з одного боку, за які засоби хапається реакція, а з другого боку, що виборці можуть мати вплив на своїх представників, якщо вони дадуть їм відчувати свої бажання.

ГОРМОНИ РОСТІН

Останніми часами вчені окочено вивчили різні тайни людського організму, з хвилею, як відкривали маленькі „будівничі”. Ті будівничі це тільці, звані гормонами. Гормони (назва ця походить від грецького слова й означає „побуджувач”) це хемічні сполуки, що їх вивторюють, відповідно до їх функцій, різні внутрішні видільні залози людського та звіринного організму.

Найбільше відомі це полові та розвоєві гормони. Сучасна хемія вміє вже штучно вивторювати деякі гормони. Найбільше в цій царині прославився швейцарський учений Рудольф Віттор. Він перший у своїй лабораторії в Ціріху вивторив жіночі полові гормони, що належать до групи т. зв. „фолікулінів”.

Працювати над гормонами дуже тяжко, бо в організмі їх так мало, що тяжко їх хемічно „схопити”. Крім того гормони вразливі на різні зовнішні чинники — як напр. атмосферичний кисень. Коли зійдуться з тим киснем безпосередньо, зовсім нищать, або переміняються в інші хемічні сполуки, а тоді вже не мають прикмет гормонів.

Як лише вчені відкрили гормони у звіринному організмі, поставили собі питання: Чи рослини також мають гормо-

ни? Передівсім застановлялися над тим — як пояснити можна розвиток ростин, їх ступеневий ріст.

Розвиток і зрієння ростин, зрештою подібно, як і деяких бактерій, ґрунтується на поділі клітин (комірок). Клітина в означений стадії свого розвитку ділиться на дві нові, а ті далі зчегри діляться і так спричиняють розмноження даної істоти. Ростинні комірки, завдяки індивідуальним мембранам (оболонкам, плівкам), що відділяють їх між собою, спеціально надаються до мікроскопічних спостережень, щоб пізнати їх розвиток і теж у хвилині, коли поділ комірок уже закінчився. Зрештою оба процеси: поділ та розросту клітин намагалися вже від довгого часу приписувати впливам хемічних субстанцій, що діляться на дві групи: а) хемічні сполуки (подрозання), що беруть участь при клітинній поділі, б) сполуки, що спричиняють їх розрост.

У першій випадку багато заслужився бельгійський біолог Вільдєрс, який вже в 1901 р. виказав ясно, що при клітинному поділі велику роль відіграє хемічна субстанція, якої він тоді, щоправда, не зміг ще відповідно зобразити, а назвав її „біос” (життя).

Це відкриття дало початок

ПАНЩИНА

(У 90-ліття її скасування).

День 15. травня це той день, у якому український нарід святкує пам'ятку знесення панщини. Цього року припало вже 90-ті роковини знесення панщини.

Наші і найстарші селяни вже й не знають докладно, що це таке була панщина. Скажуть хіба, що це був такий порядок, що хлоп'я мусів робити на пана. Воно і справді так було, та робота на панському полі була лиш одним проявом панщинного порядку.

Основою панщинного порядку було те, що закон признавав нерівність між людьми. Одні були повноправними, панами, а решта неповноправними. До участі в соймах були допущені лише повноправні, себто шляхта та вище духовенство. Міщани, купці, жиди не мали доступу до сойму. Міщани крім того мали менші права ніж шляхта. Правда, міщани панщини не робили, та з винятком кількох більших „вільних” міст мусили платити крім державного податку домовий чиниш панами, дідичам. Себто пани були власниками не лише селян, а почасті і міщан; мали право жадати від них частини їх праці. Ще більше обмежені права мали жиди. Правда, вони панщини не робили, лише платили чиниш, а в додатку тому, що були жидами, мусили платити окремий податок, т. зв. свічкове, визнаване відповідно до того, скільки жид свічок світить у шабас. Крім того жиди не могли ходити до вищих шкіл, бути офіцерами у війську. Та жиди, вміли обходити деякі з цих законів, жили по селах, хоч законом було їм це заборонене, держали коршми, хоч це було їм виразно заборонене. Вони робили це з відома панів-шляхтичів, які здавна-давня, ще в старій Польщі, привикли були не рушитися ні кроку без жиди. Колиж панщину скасовано в 1848 р., вони зуміли використати закони, а поносили далеко менші тягари ніж християни.

Весь тягар суспільної нерівності спадав на селян. Під Австрією селянам стало трохи легше ніж було під Польщею. Селянин не був уже панською власністю, селянська земля не була вже панською власністю, а всеж селянські права були малошчо більші від прав робучої худоби. Бо хто стержить худобу, мусить дати їй їсти і яку-таку стайню, бо інакше худоба пропаде і буде його втрава. Без панського дозволу селянин не міг ні продати ні заміняти землі, не міг женитися без його дозволу. Селянська праця була безплатна; це був панський капітал. Селянин був обов'язаний робити панщину, хоч самі пани вже позабували, за що він робить. Одні казали, що за той ґрунт, другі, що за оборону, яку колись пани давали селянинові від татар і всяких грабників, вкінці інші казали, що так Бог дав, що так з віку правіку установлено.

Крім роботи пани брали ще від селянина державні податки, а для себе різні данини: кури, яйця, мідки, мід, хміль і ін. Крім того пани повидумували інші данини: посилали господарів із кінями безплатно і на їх власний кошт у далеку дорогу з панським добром, гнали на роботу навіть у неділі та свята. Пани, які мали свої горальні, приділювали селянам горівку: річно мусів селянин узяти й випити стільки то й стільки кварт чи гарців і, самособою, заплатити чи відробити.

Селянин не мав права самовільно переходити з місця на місце, був прив'язаний до рілі. Коли йому було дуже вже зле в пана, він не раз утікав, та тоді тратив свій ґрунт і хату, ставав прошаком, волоцюгою, „брішником”. Без панського дозволу селянин не міг посылати дітей до школи. Загалі пани не любили письменних панщинників, а таких, що десь навчилися читати й писати від дядка, старалися віддавати чимскорше до війська. А в військ службу тривала 20 літ, пізніше 12! Себто хто раз пішов до війська, ще й у чужі краї, то вже рідко коли вернувся у рідне село. Лише пан сам мав право давати селянським дітям до ремесла, щобі потім мати з них власних, безплатних ремісників. Селянська дитина могла йти до вищої школи лише тоді, коли пан посвідчив на письмі, що звільняє її від панщини. Та бувало не раз так, що селянський син чимсь „провинився”, не сподобався панові; пан відібрав його тоді з вищих шкіл і гнав на панщину, опісля віддавав до війська.

Весь тягар суспільної нерівності спадав на селян. Під Австрією селянам стало трохи легше ніж було під Польщею. Селянин не був уже панською власністю, селянська земля не була вже панською власністю, а всеж селянські права були малошчо більші від прав робучої худоби.

Весь тягар суспільної нерівності спадав на селян. Під Австрією селянам стало трохи легше ніж було під Польщею. Селянин не був уже панською власністю, селянська земля не була вже панською власністю, а всеж селянські права були малошчо більші від прав робучої худоби.

Весь тягар суспільної нерівності спадав на селян. Під Австрією селянам стало трохи легше ніж було під Польщею. Селянин не був уже панською власністю, селянська земля не була вже панською власністю, а всеж селянські права були малошчо більші від прав робучої худоби.

Селянський ґрунт згідно з австрійськими законами не був панською власністю. Пан не міг його самовільно відібрати селянинові, дарувати комусь або прилучити до свого. Татой ґрунт не був і селянський у цьому значінні, як це ми нині розуміємо. Селянин мав на ґрунті жити, відроблювати за нього панщину, давати данини, платити урядові податок, т. зв. урбарію, однак не міг, того ґрунту ні продати, ні дарувати, ні своїм дітям, тестаментом, переказати, ні поділити. На все це треба було панського дозволу. Селянин не міг на свій ґрунт затагнути позички, не міг його поправити. Себто селянин був наче худобою, що пається на ґрунті, однак не може сказати, що це її ґрунт. Коли який селянин утік від пана з жінкою і дітьми, то пошлений ним ґрунт звався пустою. Пан не мав права

тієї пустої прилучити до свого ґрунту, лише був обов'язаний посадити там якусь іншого селянина. Цісарські закони дуже гостро забороняли, щоб обшар селянських ґрунтів, т. зв. рустикальних, не зменшувався, а обшар панських, т. зв. домінікальних, не збільшувався коштом селянських. А всеж дуже багато таких пуеток пани такі поприлучували до своїх ґрунтів, позасажували лісом або позарювали.

Пан мав над селянином право суду, нагляду й опіки. Він виконував супроти селянина все те, що нині виконує староста, повітові ради, повітові суди та нижчі податкові уряди. Крім того мав пан над селянами т. зв. вітцівське право або патрімоніальне, себто міг карти селянина обімавати, а ніякий закон не обмежував розміру тієї карти.

(Далі буде).

КІНЕЦЬ ДИКТАТОРА

Факти свідчать, що кінець Сталіна наближається. Подімо їх, зібрані з добре поінформованої французької преси.

Отже насамперед нещастя трапилося з довіреною особою Сталіна: бувшим царським вахмістром, а тепер маршалом Буденним. Сам Буденний, щоби приподобитися диктаторові, після на смерть одну по другій дві свої жінки. Запідозрів їх у „контрреволюції” і віддав до рук ГПУ. Але це йому мало помогло і, як хідять чутки, зірда його заходять...

Взагалі в армії сталінська рука лютеє. З 80 членів Реввоенсовету лишилися живими 15. Решта, 65, або в тюрмі або на тім світі. З 8/10 складу вищої офіцераства сталося те саме. Перечислено теж до половини всіх полковників. Над Москвою що ночі небосвічують прожекторами. Офіційно пояснюють, що це, мовляв, шукають „гітлерівських літаків”. Але втаємничені оповідають інакше: оповідають, що, правда, шукають на небі літаків, але не гітлерівських, але такі совєтських з Білої Руси, де виник бунт у воєнний летунстві. Спершу людність ставилася байдуже до взаємного пожирання себе совєтської верхівки. Але шал Сталіна занепокоїв навіть тих, що досі стояли збоку і не звертали у-

ваги на „панські бійки”. Такі комуністична молодь виховувалася, або її виховували, на творах Бухарина, Зіновієва, а тепер їх проголошено ворогами народу. Молодь адезориєнтована і адеморалізована, а головне: занепокоєна.

Тіж старі большевики, які ще живуть, таксамо ненавидять Сталіна, як білі росіяни. В Політбюрі десять люда лишилися найвірніші з вірних, самі підійшли Сталіна. І ось показалося, що „зрада” прокинулася і туди. Секретаря партії, Андреева, недавно арештували. Ходять чутки, — і не вони найвірніші — що за Андреевом підуть Косьор, Мікоян, Чубар, Молотов і Ворошилов.

Улюбленою постаттю Комінтерну й улюбленцем Сталіна був голова Комінтерну, болгарин Димітров. Але ось і він, кажуть, у підозрінні. Його попередники, як шефи Комінтерну Зіновієв і Каменев, скінчили від куль чекістів.

Улюбленою постаттю Комінтерну й улюбленцем Сталіна був голова Комінтерну, болгарин Димітров. Але ось і він, кажуть, у підозрінні. Його попередники, як шефи Комінтерну Зіновієв і Каменев, скінчили від куль чекістів.

Улюбленою постаттю Комінтерну й улюбленцем Сталіна був голова Комінтерну, болгарин Димітров. Але ось і він, кажуть, у підозрінні. Його попередники, як шефи Комінтерну Зіновієв і Каменев, скінчили від куль чекістів.

Улюбленою постаттю Комінтерну й улюбленцем Сталіна був голова Комінтерну, болгарин Димітров. Але ось і він, кажуть, у підозрінні. Його попередники, як шефи Комінтерну Зіновієв і Каменев, скінчили від куль чекістів.

Улюбленою постаттю Комінтерну й улюбленцем Сталіна був голова Комінтерну, болгарин Димітров. Але ось і він, кажуть, у підозрінні. Його попередники, як шефи Комінтерну Зіновієв і Каменев, скінчили від куль чекістів.

Улюбленою постаттю Комінтерну й улюбленцем Сталіна був голова Комінтерну, болгарин Димітров. Але ось і він, кажуть, у підозрінні. Його попередники, як шефи Комінтерну Зіновієв і Каменев, скінчили від куль чекістів.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Ми, нижче підписані головні урядники У. А. Союзу, отримуючи всі урядники відділів в Клівленді, Огайо, і околиці прибути на ЗБОРИ, котрі відбудуться в СЕРЕДУ, ДНІ 18. ТРАВНЯ ц. р., в Українськ Народнім Домі, 2255 — 14 тун., у год. 7. вечором. На зборах буде вибраний Комітет Відділів У. Н. Союзу і будуть переговорені інші важні справи, тому то всі урядники, а спеціально урядники відділів 15, 102, 108, 112, 251, 260, 291, 334, 336, 358 і 364 повинні явитися.

Омер Е. Малицький — Стефанія Палівда.

Він спричинює рух листя та відіграє важну роль при рості коріння ростини. Це, що всеці є ті три складники, пояснює, що вже від найдавніших часів уживали його як штучного погною для виснаженої землі. Вчені здогадуються, що вже в найближчій будучині можна буде при допомозі тих ростинних „гормонів” виклепати різні ростинні танки, так як тепер фізіологія та медицина вивторюють штучно різні клітини звіринного організму.

І МІД МАЄ ІД, ЯК ЙОГО ВСЕ ІСТИ.
ЧОМУЖ ВАРТИ ЗАВЖЕ ТІ САМІ СТРАВ?
Коли можна просто кожного дня в місяці зготувити іншу, а пратому смачну страву?
Кожна господиня може дістати суєтєстї з куховарських книжок, з котрих дві найпопулярніші:
1) **ДОМАШНА КУХНЯ** або: **ЯК ВАРТИ І ПЕКТИ.** (Старокрайова, зладила Леонтина Лучаківська. До кожного примірника додається старокрайові ваги й міри, передані американськими).
2) **УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКА КУХАРКА.**
Котранебудь з них коштує 75 центів.
ОБІ РАЗОМ \$1.25.
Замовляйте в:
"SVOBODA"
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

3 ДНЯ

ВИТРЕВАЛІСТЬ.

Кажуть, що англійці це дуже терпеливі і витревалі люди. Але також американські квейкери є дуже терпеливі і витревалі. Раз стрінулися на одній вузькій і довгій кладці квейкер з англійцем і оба не хотіли вступитися собі з дороги. Оба вони посідали на кладку і, преспокойно почали вдвигатися у воду. По якійсь часі англійець добув недільне число „Таймс“ і почав картку за картокою пильно перечитувати. Він не проминав нічого і видно було, що він рішечий у той спосіб прочитати цілу газету. Коли він так читав зо дві години і прочитав уже третину газети, квейкер до нього заговорив: „Як скінчите, то дайте мені“. Це вже було забагато навіть для англійця. Він з досадою кинув газету у воду і вернувся назад на беріг, щоб уступитися квейкрові з дороги.

ПЕРЕМАГАЄ ВИТРЕВАЛІСТЬ.

Так усяди на світі: перемагає витревалість. Розум — це, безперечно, також дуже добра річ, коли він є. Бо розум рішає про вибір правильного шляху та про спосіб досягнення цілі. Але фактично це витревалість рішає, чи чоловік дійде по тій шляху до цілі, чи може з половиною дороги заверне. Що варт розум, коли чоловік не має витревалості? Що варт якийсь добрий план, добра гадка, коли чоловік побавиться тою гадкою, навіть розлічне переведити її в життя, але згодом знеохотиться і кине її? А на її місце значне перевести якусь іншу гадку, інший план. Далі зробити те саме з другим планом, третім...

Розум без витревалості нічого не варт, таксамо, як витревалість без розуму. Чоловік головою муру не пробє, навіть коли голова повна розуму. Та, з другого боку, він не пробє того муру навіть сильним джаганом або молотом, коли в нього нема витревалості. Розумні річі на світі повстають зо сподуки розуму і витревалості.

ТЕ САМЕ З НАРОДАМИ.

Так як одиниці — цілі народи не раз знеохотуються і кидають свій план зо середини дороги. Через те вони не всілі нічого доконати. Нарід, який запалиться до чогось, а не має достаточної витревалості докінчити діло, все вийде у змаганнях з іншими народами переможеним. Моральні сили, до яких належить витревалість, у змаганнях народів грають дуже важну роль. Тому у війні все одна сторона старається здеморалізувати другу. В тій цілі противники взаємно насилують собі різного роду пропаганду, в якій стараються переконати противну сторону, що вона війну програла, що шкода жертв, що ті жертви вона складає не за свої інтереси, тільки за інтереси якогось одиниці і т. п. Часто також один противник старається розслати другого противника обіцянками.

Легковірний і невитревалі нарід дасть спокусити такими обіцянками і дасться переконати такими затроєними аргументами. А з хвилю, як він повірить у це, стає на шлях, що веде до упадку.

ПРИКЛАД З ЕСПАНІ.

Те, що діється в Іспанії, це дуже сумна річ: свої люди стріляють і мордують своїх людей; також розвалюють міста і нищать цінні пам'ятки своєї старої культури. Та всім треба подивитися еспанців за їх витревалість. Те, що одна і друга сторона так довго борються, так завзято

ставлять чоло противній стороні, є доказом, що обі сторони мусять сильно вірити в свою ідею. Ця віра скріплює їх витревалість. Бо треба значити, що у тій війні обі сторони воюють не тільки зброєю, але й пропагандою. Обі вживають радіа та розкидають літаками дєтєчки, в яких стараються здеморалізувати ряди противника. А проте ті ряди відпорні на ту здеморалізацію! Видно, обі сторони добре знають, чого хочуть, і за те, чого хочуть, вони готові принести найбільшу жертву.

ЯК СТОІТЬ СПРАВА З НАШИМИ ХОТІННЯМИ?

Мимоволі виринає питання: Як стоїть справа з нашими хотіннями? Чи серед наших найширших мас є вже такі спільні ідеї, спільні бажання, за які наші маси готові боритися до загибуні й готові зложити все в жертву? Безперечно, що так. Наші маси все були витревалі в тих справах, в яких вони добре визнавали, в яких вони добре визнавали, в яких вони прагнули здобути. Нині наші маси добре розуміють, що то значить своя держава, і вони прагнуть її цілим серцем. Нині у Великій Україні всі українські суспільні шари, всіх політичних переконань, злилися в один протісовський табір. На західно-українських землях діє революційний рух, але треба пильно слідкувати за тим, щоб його не викривала яка опортуністична струя з середини. Борються також наші українці під румунським чоботом; ставлять у геройський спосіб ворогам чоло наші брати-закарпатці.

Є запал на всіх ділянках, на всіх займанщинах. Та в тому запалі треба виявити найбільшу витревалість і розум. Бо це раз треба повторити: великі діла виростають з комбінації розуму і витревалості.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Помянули М. Грушевського в університеті.

Заходом Українського Курсу в Колумбійськй університеті влаштовано в п'ятницю, 6. травня, літературний вечір, присвячений пам'яті українського історика Михайла Грушевського. Запрошення вислано до американських учителю і вчителів з каледжів, як також до деяких професорів згаданого університету. Запрошення вислали професори Слов'янського Відділу при тій університеті: К. А. Менінг і А. П. Колмен.

На той вечір прибуло по-важне число запрошених американських гостей. Вони становили більшість публіки, що виповнила вщерть сально „Philosophy Hall“. Д-р А. Колмен представив учня Українського Курсу, п. Івана Коцюбинського (Косбин), котрий представив програму. Проф. д-р К. Менінг висловив радість, що бачить так багато американських учителю і вчителів, що матимуть змогу дізнатися про одну із слов'янських націй, себто про українську, і то з чисто культурного й наукового боку. Ред. Степан Шумейко виголосив виклад про наукову і літературну діяльність покійного проф. Михайла Грушевського, змалювавши притім і ті політичні відносини, які існували на українських землях перед світовою війною і по ній, коли М. Грушевський став головою Центральної Ради, а далі, коли повернувся з імміграції в Україну під Советами, де й першчасно помер, переслідуваний більшовиками.

Потім були виступи мішаного ансамблю Українського

Молодечого Хору з Нью Йорку і Нью Джерзі під управою п. Степана Марусевича. Описав був показ української народної ноші. Дівчата виступили в оригінальних українських строях. Пояснювала ці строї панна Марійка Боднар. Потім були народні українські танці, виконані українськими танцюристами з Нью Йорку. Треба додати, що це була та сама молодь, що танцювала, співала і виступала при показі народної ноші. При кінці забирали це слово обидва вище згадані професори, а кінцеве слово д-р А. Колмен було виголошене доброю українською мовою. Вечір випав дуже симпатично. Як референта так і виконавців другої програми публіка широк оплескувала. По програмі, хоч пора була пізня, багато американців не розходились, а розпитувалися про різні українські справи, Україну і її змагання.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Свячене при укр. прав. церкві.

Дня 1-го травня ц. р. заходом української православної церкви відбулося в нашій громаді спільне свячене в присутності о. д-ра В. Клодницького.

Свята Укр. Нар. Дому була заново, бо прибуло на це свято поважне число гостей. Був веселий настрій і тому це свято було дійсно приємне не тільки для своїх, але й для чужих, котрі не могли натішитися українськими гагілками.

Програма свята була досить цікава і займаюча. Були промови, які вводили веселий настрій. Між промовами місцевий хор ім. О. Кошиця відспівав тарно кілька пісень.

При кінці свята П. Борис вівзав присутніх зложити жертви на український павільйон, на що гості охотно відгукнувшись і зложили \$42.80. Збіркою занялись: о. д-р Клодницький і Ю. Бойко. Зібрані гроші передано місцевому центральному комітету, котрий вислав їх до Комітету Укр. Світової Вистави. Зложили по \$2: П. Борис, А. Польовий; по \$1: о. д-р В. Клодницький, Й. Буката, Ю. Оленчук, П. Хандога, М. Мельник, А. Пасічник, Т. Мартиняк, Станько, А. Ковальський, П. Харів, П. Пастушин, І. Корело, Т. Харів, М. Польовий, В. Челяк, К. Гриник, А. Басараб, А. Мороз, М. Панас, М. Бам, А. Білінський, І. Пукас, Г. Баглай, Н. Сенік, Д. Лаба, Камінська, М. Коцінський, О. Драганчук, М. Гринчишин, Д. Павлишин, А. Романів, Ю. Бойко, дрібними \$6.80. Разом \$42.80.

Центральний Комітет.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Реферат професора О. Грановського.

Заходом Окружної Управи ОДВу в Нью Йорку проф. Мінесотського університету, д-р Олександр Неприцький-Грановський, голова Центральної Управи ОДВу, виголосив у неділю, 1-го травня пополуночі, в саль Українського Народного Дому публічний доклад на тему: „Україна на тлі сучасних подій“.

Мирон Лєсків, голова Окружної Управи ОДВу в Нью Йорку, представив зібраним промовцям Секретарював В. Різник. Проф. Грановський почав свій доклад прикладом з природи. Все життя на землі підлягає природним законам, хто добре розуміє природу, той краще буде розуміти й себе. Погляньмо на звичайну моркву в городі. Коли вона має своє потрібне їй місце так, що хабаззя не заслонює її сонця й не витягає з землі потрібних для неї соків, то така морква буде велика й сочиста. Та коли хабаззя заслонить її сонце й буде витягати соки, то така морква буде м'яшавою й може навіть занити. Подібно є з людиною, подібно є й з народами. Наші вороги — це те хабаззя, що силою вліз-

ло на нашу територію й відбирає нам сонце-школу, народні інституції, українські організації, релігію й економію, щоб нас винародовити. Та ми маємо кров. Ці тисячлітні надбання української культури, що охоронили нашу націю від загибелі впродовж тисячліт, вони й тепер нас охоронять.

Далше проф. Грановський подав короткий перегляд світових подій. Всі народи освідомлюють себе на тих природних законах захисту життя. Та тепер хід подій дуже швидкий, бо наука своїми винаходами приспичила їх. Кажуть, що тепер іде боротьба між фашизмом і демократією. Чи так є, чи ні, це не важне, але боротьба йде. Комунізм та його симпатичні стало тратять скрізь. Москва показалася слабкою, щоб протиставитися Японії на Далекому Сході. Це саме в Іспанії, це саме в Франції. В Америці це недавнє славолюдне комунізм, а тепер уже ні. Такий совето-фільський журнал, як „Меркурі“, у травні містить статтю про комунізм, а треба знати, що його редактор це знаменитий ліберал. Діється це тому, що комунізм є штучний, бо не обґрунтований на інтересах нації, на цій природній законі, але покладається на економічний добробут людства. Та це вже очевидний фальш, бо дорожче в Росії велика, більша ніж у капіталістичних країнах. Там, замість добробуту, населення є феодальне рабство й визис народів, населення гине з голоду, а товариші комісари їдять кав'яр, і стріляють своїх товаришів, що протестують. Та навіть комуністи стоять за природне право російської нації й вони є російськими націоналістами й нищать інші нації. Тому перед нами, й головню перед тими нечисленними українськими комуністами, стоїть питання: Чи нам гти в обороні російського націоналізму, чи нашого?

Треба вже раз зрозуміти, що ніхто не дасть українцям волі, тільки українці самі ї собі здобудуть. Тепер пора підняття, стаєння волі, бо в теперішніх часах ми маємо багато виглядів на вигра. Багато держав цікавляться Україною, але нам нема чого покладатися на них, бо вони це роблять у своїх інтересах. Не треба покладатися на сусідні держави, бо історія вчить нас, що сусіди хочуть тільки експлуатувати Україну й знищити її. Ми мусимо все покладатися на власні сили народу, будувати їх, щоб вони були непоборні й щоб ними подолати ворогів. Не вірмо дефітистам, що кажуть, що ми розбиті й нічого не маємо. Ми сильні, бо одна третина польської армії це українці, а найкращі військові частини в Росії це також українці. Люди там тільки чекають на цей Великий День. Тому не пора поборювати себе самих, бо це роблять вороги. Не пора нам тепер ділитися на партії, бо ми маємо одну ціль і треба нам усім працювати до неї.

Також треба нам знати, що в інтерес Англії, Італії, Німеччини й інших великих держав потрібно незалежної України, бо комунізм це загроза для цілого світу. Багато зпоміж нас бояться війни. Але ми мусимо знати, що мир прийде через війну. Правда, війна є руйнуюча. Але погляньмо на Східні Українські Землі, чи там не згинуло з голоду близько сім мільйонів людей? А колиб так цих сім мільйонів упали в бою, то ми малиб державу. Треба силі протиставити силу. Як це зробити?

Наперед треба, щоб кожен з нас поставив собі самому таке питання: Що я роблю, щоб допомогти визволенню української нації в цей великий момент? І коли переконаємося, що ми нічого не робимо, чи робимо дуже мало, то стараймося робити, що тільки можливе для нас. Треба консолідувати свої сили й спільно йти в обороні нації. Треба будувати характер і єдність всіх, що стоять за одну ідею. Треба виховувати дисципліну, але вона має виходити з душі й зрозуміння потреби, а не згори. Треба старатися, щоб толерантність у націоналістичних рядах була високо розвинена. Треба творити, а не валити, й полишити особисті справи на боці. Ми любимося в дрібних наклепах, коли нам хтось не подобається. У нас не повинно цього бути. Коли провід не добрий, то поправити його, але не валити. Далі, треба нам активізувати визволення України, щоб українська імміграція допомагала

нашим змаганням морально й щедрою жертвою. Всюди маємо говорити в обороні нашої нації, народу, забутого Богом і людьми. Будемо злими американськими громадянами, коли не будемо дбати за ті самі права для наших земляків у краю, які ми маємо тут. Наша молодь має нагоду збагачувати себе знанням, зрозуміти й захопитися потребами української нації й старатися виховувати публічну американську опінію, щоб ми могли дістати тут таку саму поміч, як дістає Іспанія і як діставали інші нації. Україні треба журналістів, політиків, дипломатів і різних спеціалістів лекторів. Тут широке поле до пису для нашої молоді. Чомуб не створити спеціального фонду на стипендії для молоді, що хотілаб служити українській справі? Наше жіноцтво, зорганізоване в Червоний Хрест ОДВу, повинно стати цитаделлю українства в першу чергу між своїми дітьми. Червоний Хрест повинен дати поміч політичним в'язням, політичним вигнанцям, а навіть післати одіж чи якусь допомогу бідним українцям у краю. Всім нам треба завзято боротися за українську самостійну державу для добра й майбутнього розвитку української нації!

М. Лєсків подякував проф. Грановському за такий цінний реферат. Вірять, що присутні підуть тим шляхом, котрий вказав нам прелегент.

Переведено збірку, а потім були запити, на які прелегент давав вичерпні й вдовольчі відповіді.

В. Різник.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Концерт наших артистів.

Заходом об'єднаних організацій, товариств, братств, сестричтв та політичних клубів відбувся в нас 9-го квітня ц. р. величаний концерт, на якому виступили наші артисти зо старого краю: співачка п. Марія Сокіл і композитор п. А. Рудницький. Концерт відбувся в саль при 212 Президент вулиці. Ціна наша громада о-

чікувала цього дня, щоб побачити наших дорогих гостей. Прийшла хвиля відкриття концерту. В імені комітету привітав дорогих гостей п. В. Микитин. Коли наші артисти з'явилися на сцені, то оплескам не було кінця. Пісні пані Марії Сокіл захопили цілковито слухачів. Кожну точку приймні винагороджували сильними оплесками. Так перейшла перша части програми.

В другій часті пані Марія Сокіл виступала з піснями оперової арії. Тут вже нема слів висказати все те, що прийняти на саль бачили. Яку радість відчували вони в своїх серцях, це можна пізнати було по їхніх очах. Це засвідчили громові оплески. Описати наступила промова п. А. Рудницького, яку прийняли висушали з великим зацікавленням. По цій промові забрав слово о. В. Дяків, парох укр. прав. церкви. В коротких, але відсерця ширих словах представив положення нашого народу в старім краю. По цій наступила збірка на Лічницю, яку переівав о. В. Дяків.

Зложили по \$10: Т-во ім. Тараса Шевченка, від 42 У. Н. С. в Пасейк, Н. Дж.; Т-во Запорозька Січ, від 100 У. Р. С. в Пасейк; Т-во ім. Тараса Шевченка, від 64 У. Н. С. в Патерсон; Н. Дж.; Клуб Укр. Молоді в Патерсон; Укр. Червоний Хрест, від 6-ти О. Д. В. У. в Пасейк; Відділ 58 Провінції в Пасейк; Клуб св. Николая в Пасейк; Clifton Bakery Co., Clifton, N. J.; укр. православна церква, Українська Січ, від 182 У. Н. С. з Кліфтон, Н. Дж.; Т-во ім. Івана Франка, від 97 У. Н. С.; Братство св. Николая в Пасейк; Сестринство св. Ісуса; Сестринство св. Варвари; Відділ 34-ти О.Д.В.У.; Укр. Н. Дім, Пасейк; П. Капелюх, П. Рибенський, Е. Ковальський, О. Гук і гром. Беднарчук; по \$3: гром. Бушак; по \$2: о. В. Дяків, П. Криловський, Д. Фінканин, гром. Матвієв, О. Комар, П. Яничак, М. Бакуменко, Ф. Гуляк, М. Ганьшин, І. Гук, І. Федичини, В. Микитин, П. Борис, А. Тираска; по \$1: В. Лелет, Т. Скороботий, В. Бродський, В. Сметана, С. Май, В. Багатурак, П. Головачук, Вол. Пеленський, П. Микіла, П. Борух, М. Попріч, В. Юсипчук, М. Кіннялюк, М. Зелінський, С. Долінський, Серг. Винириський, О. Кіннялюк, О. Зубар, М. Май, О. Андрієвич, Мечик, І. Неник, А. Редька, Ю. Стех, П. Качур, А. Дирій, М. Долішній, М. Коган, М. Кость, Яськів, Л. Слика, М. Лупін, І. Живийський, М. Наконечна, Гр. Яремків, Г. Савід, Марія Го-

лубко, П. Войничовський, І. Шафран, Н. Скула, О. Данилюк, Прохорч, Т. Петрина, П. Гайда, О. Куйбіда, К. Пеленський, Марія Май, Майчик, Березівський, К. Сендєська, Яничак, М. Кос, Мишан, Михайло, О. Похмурська і О. Семенович. Разом з добровільних жертв \$267.04; із вступу прийшло \$87.65. Разом \$354.69. Розходу було \$40.81. Чистий дохід на Лічницю \$313.88. Виплачено на руки п. А. Рудницького \$26.23. Колиб зтонувати з жертводавців був пропущений в цій списі, то прошу зголоситися до секретаря.

За концертний кіомітет: Василь Юсипчук, Іван Живийський, секр.

ЧЕСЬКИЙ „ФІРЕР“.

Конрад Генляйн, провідник судетських німців у Чехословаччині, підчас промови. Він домагається створення нацистичної держави для німців у Чехії.

ЗБОРИ ВІДПІЛИВ У. Н. СОЮЗУ

РАРІТАН, Н. ДЖ. Місячні збори Братства св. Михайла, від 332, відбулися в неділю, 22. травня, в год. 12:30 пополудні, в Українськй Домі. — П. Причка, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Юрія, від 239, відбулися в суботу, 21. травня ц. р. в год. 8. вечір. Тому, що є багато справ до поладження, прийняті усіх членів обов'язкою. — Урля.

ПІЛІНГФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від 372, відбулися в п'ятницю, 20. травня, в год. 8. вечором. Просимо всіх членів прийти на час. — В. Ярема, предс.; В. Реновель, кас.; Д. Семєнюк, секр.

СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ ВИГОДИ СВОЇХ ЧИТАЧІВ

Пропонує „СВОБОДА“

МОНЕТУ СОЦІАЛЬНОГО

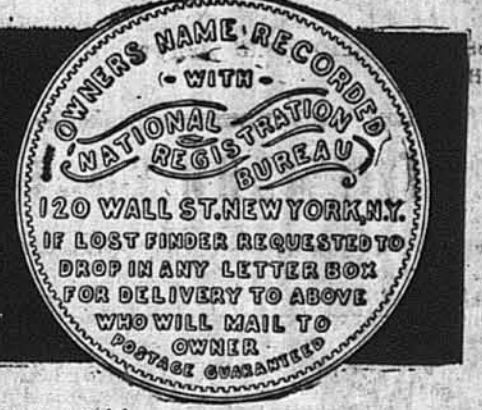
★ ★ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ★ ★

(SOCIAL SECURITY COIN)

Є ЦЕ ПОСТІЙНИЙ, ТРИВАЛИЙ, КРАСНИЙ, ЗОЛОТИСТИЙ РЕЕСТР ВАШОГО НУМЕРУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

передній вид монети

відворотний вид монети

Правдива монета має в промірі 1 1/4 дюйма

ВАШ власний індивідуальний номер вписаний на золотистій монеті. Вигляд золота гарантований. Не позолочувана. Буде тривати ціле життя.

У додатку до цього, як згубите свою монету, знаходець може кинути її до котрінебудь поштової скринки й вона буде вам відслана Краєвим Реєстраційним Бюром у Нью Йорку, безплатно для вас.

В ЦІЛОМУ КРАЮ ОГОЛОШУЄТЬСЯ ЦЕ ПО \$1.00

„СВОБОДА“ УМОВИЛАСЯ З КРАЄВИМ РЕЄСТРАЦІЙНИМ БЮРОМ НЬО ЙОРКУ ДОСТАВЛЯТИ ЦЮ ГАРНУ ЗОЛОТИСТУ МОНЕТУ ДАЛЮ П ЧИТАЧАМ ПО СПЕЦІАЛЬНИЙ ЦІНІ.

3 КУПОНОМ ІЛИШЕ за 49¢

Витніть цей купон і пішліть з 49 цнт. до:

SVOBODA

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи“:

Залучаю 49 центів, за котрі прошу прислати мені мою монету (описану вище, вже оплачену).

Імя

Ч. дому й вулиця

Місто й степт

Social Security No.

Число Соціального забезпечення

Просимо писати або друкувати виразно.

Не пропускайте ні одної цифри! Ні одної хрещи між цифрами!

ПРОТОКОЛ

3 РІЧНИХ НАРАД ВИКОННОГО КОМІТЕТУ ОБ'ЄДНАННЯ
УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.Наради відбулися в суботу, 18-го грудня 1937 р., в Джерзі
Сіті, Н. Дж., в домі під ч. 83 вул. Гренд.

(7)

Резюме Марії Боднар.

Пригадую собі слова пані Рууавелт під час дискусії про положення і проблему молоді, влаштовану відомим часописом „Нью Йорк Геральд Трибюн“, де вона між іншим сказала: „Наради, на яких говорять про проблеми або положення молоді без прийнятності й участі тої молоді, нічого не варті і з таких нарад нічого доброго не може вийти“. По її промові цілий ряд молодих хлопців і дівчат подали свої думки про їх власні проблеми. У нас інакше, бо звичайно на таких нарадах про молодіжні проблеми нічого не говорять, а тільки про молодіжні проблеми. У нас інакше, бо звичайно на таких нарадах про молодіжні проблеми нічого не говорять, а тільки про молодіжні проблеми.

Візьмим, наприклад, першу точку, котру п. Ревюк представив, себто роботу, так звану „дубою“. Чому наша молодіж не думає про кваліфікацію, коли шукає праці при українських установах, хоч вона знає, що такі кваліфікації мусить мати, коли голоситься по праці в американській фірмі? Чи не тому, що вона так вихована? Чи вона коли чує між родичами, або між старшими, з котрими стрінується, що потрібно якихсь кваліфікацій при українській праці? Більше чує, що хтось повинен дістати роботу, бо йому належить, бо він доводиться працювати в „народній справі“, або тому, що він є довготривалим членом, або подається іншим того роду причинами. Чи та молодіж не бачить, як покликано неекваліфіковані особи до праці або до провідництва, а інших, котрі мають більшу здібність, не покликано? Чи не тому молодіж так думає, що наші родичі або провідники обіцяють їй всілякі гори, щоб тільки стала членом якоїсь організації або зацікавилася народними справами? Чому ж нам усе казали, що все для нас зроблено, все для нас готове, і ми не маємо нічого далі робити, тільки вступити в кроки наших батьків? Чому ж не трактуємо нас як дорослу молодіж, але як малих дітей? Родичі, правда, збудували великі організації і зробили великий поступ, бо самі на це працювали; але звідки молодіж має це зробити, коли вона з усіх сторін чує, що все для неї готове або зробиться? Як молодіж може привчитися навіть тоді, як у неї приступити до праці, коли такі далі інші для неї роблять і стережуть її, щоб якоїсь дурниці не стрілила? А я питаюся: що станеться страшно, коли вона стрілить дурницю? На другий раз ліпше буде знати, як робити, бо вже буде мати практику з власного досвіду.

А далі: Чи молодіж учиться того, чого хоче? Чи працює при тій праці, котру любить? Чи не правда, що родичі всієї праці вибирають? Чи не правда, що багато родичів примушують своїх дітей учиться професії тому, що це воно їм так хочеться, бо то буде на „славу України“ і тому, що мотгмуть хвалитися, коли будуть поміщені їх фотографія в часописах з дописом, що „ще одна українська сила придбана для української слави“? Може хтось мені скаже: Що спільне має те, що хтось є українцем, з тим, яким він буде професіоналістом? Також треба родичам пам'ятати, що людина, котра не любить праці або студії, ніколи не здобуде собі успіху в тій праці, не говорячи навіть нічого про те, що стається з нею психологічно, коли має те нещастя, що знайдеться в такому положенні.

А як молодіж може „створити працю“ (крийт а джоб), коли ніколи не має нагоди про це думати? Скільки з наших хлопців мучаться студіями, щоб стати професіоналістами, хоч мають охоту і талант на те, щоб, бути механіками, та родичі не хочуть, щоб він був „простий механік“? Навпаки, є також такі діти, котрі мріють стати артистами, музикантами, професіоналістами, а родичі примушують їх працювати в фабриці, бо це приносить „шкорт“ гроші родичам. Або скільки з батьків хочуть, щоб сини робили при цій самій праці, що й вони, не думаючи, що син може має на думці щось інше?

Сказано, що молодіж не читає. А чи старші читають? В скількох українських хатах знайдемо бібліотеки, або хоч би малу полицю з книжками? Ба, навіть одну книжку? Скільки родичів купують книжки на подарунок своїм дітям або приятелям? А скільки забороняють дітям читати, бо, мовляв, то страта часу? Чи можна бачити наших родичів, щоб у трамваї або в дорозі мали з собою книжку, щоб читати, а не марнувати часу? В інших народів, коли святкують пам'яті великих письменників, улагоджують книжкові вистави їх творів, купують ці книжки, читають їх, мають курси, про них дискусують. А ми? Ми підемо на концерт, влаштований у їх честь, заплатимо вступ, послухаємо співу, декламації

ВБИВСТВО.

У ріці Пасейк, недалеко від міста Ньюарк, Нью Джерзі, знайдено тіло 23-літньої Софії Куят, об'явлене 60-фунтовими ланцюгами з трока. Поліція арештувала Едварда Голе, її бывшего любка, закидаючи йому вбивство. Поліція каже, що він признався.

ЗО СПОРТУ.

Джан Вудроф, звінний за своїх перемог у бігу на Олімпійських грищах, переміг на недавніх перегонах у бігу на пів милі в Філадельфії, де він представляв Пінтсбурзьку колегію.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Шкіаго, Іл., упокоївся у Бозі дня 3. травня, в годині 12:02

ІВАН ДАНЧЬКІВ, член Бр. св. О. Николая, відіду 106 У. Н. Союзу.

Родився дня 28. грудня 1888. Отже помер, проживши всього тільки 49 років. Покойний заховів на перестуду голови дня 18. грудня. Хворував і лікувався 5 тижнів. Пішов назав до праці і працював усього 13 днів, відтак захворів на плунон дня 2. лютого, помер на 5 днів. Доктори лічили його вломо аж до дня 25. квітня, коли він був змушений піти до шпиталю на операцію боляки в шлунку. Дня 27. квітня був оперований у Юніверситі Госпіталі. По операції прожив тільки 5 днів.

Покойний був першим членом при зорганізованні Бр. св. О. Николая. До У. Н. С. вступив 2. січня 1909 року. Був членом У. Н. С. 29 років. Покойний належав теж у Шкіаго до всіх народніх і політичних організацій. Був засвідив щирим працівником і ширим жертводавцем. Останніх 8 років покойний був фінансовим секретарем Бр. св. О. Николая.

Похорон відбувся дня 6. травня з похоронного заведення Братів Оленців до церкви св. О. Николая, відтак на цвинтар св. О. Николая, Гітис Ровд і Діплей Н. Рівер.

Оставив вдову жену Марію, 3 сини і одну дочку сиротами. Хай земля буде йому пером! Гавриіл Данчків, кас.

(Дальше буде).

ЧИ ВИ НЕРВОВІ?

Знайдете полегшу на нерви, зворушення й неспокій, заживаючи KYLO Sedative Tea Compound зроблене з зілля, коріння, кори й ягід. 75 центів пачка. Маємо на складі всього роду лінійних зілля. S-KYLO LABORATORIES 105 — 3rd Ave., New York City. (Рік основания 1857.)

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ
КРАЄВІ

ІОНКЕРС, Н. Я.

На Лічницю у Львові.

На концерті в Іонкерсі 3. квітня 6. р. зложили свої жертви на Українську Лічницю у Львові: о. М. Кінш \$5; по \$2: Марія Кінш, д-р Л. Мисюга, І. Сняк; по \$1: Катерина Вдовина, Текля Гарасимів, Стефанія Ковальчик, Ева Бохевич, Н. Чолій, М. Притула, Д. Зеньчак, Катер. Цихонська, Катерина Силих, Анна Мисюга, В. Мисюга, В. Манзія, М. Кімені, І. Балажко, П. Кімені, І. Босік, Пелія Чуварська, С. Мартинович, Пелія Сканець, С. Котельняк, А. Пелія Сканець, Ельза Гоган, Пучик, Марія Понюх, Л. Ковальчик, В. Палія, Л. Дуліба, Н. Гавриш, М. Чал, Ганя Антошек, І. О. Бухачик, І. Дучицький, А. Тейняк, Н. Лозюк, М. Фатюк, Е. Скальський, М. Іваніцький, С. Вєжний, В. Геленяк, о. Стемфорд, С. Борис, С. Максимів, М. Максимів, Н. Антошек, А. Вовк з Іонкерс, С. Середницький, Р. Коцур, пані Пиндор, Н. Мазур, А. Серофін, Анна Івахів, А. Варний, Н. Скоробла, М. Шутівич, Текля Обух, Н. Васіко, М. Зеньчак, М. Дулібич, І. Нісевич, І. Югас, Марія Руснак, Н. Мазур; доробили \$29.89. Разом \$107.89. Гроші вислали через „Об'єднання“.

НЬО ЙОРК, Н. Я.

На Народний Дім у Залізах.

Комітет Допомоги Викупу Народного Дому в Залізах, повіт Зборів, що є зорганізований в Нью Йорку, зібрав \$240.27. Ця сума призначена на викуплення Народного Дому. Вище згадана сума є добровільні жертви членів, дохід з імпрез і коляда.

Жертви зложили: д-р А. Р. \$10; по \$5: П. Стахів, Г. Хоміцький, П. Гороховський, В. Хоміцький, А. Карпович, А. Мишка, І. Хоміцький, К. Коляска, \$3; по \$2: В. Перес, А. Коляска, М. Тимельський, П. Півнович, М. Березовський, К. Запаліський, М. Гіра, Г. Хоміцький, С. Хоміцький, Ф. Карп, А. Пасічник, Е. Дорощ, О. Тенельський; по \$1: Л. Пилипчук, Т. Зубик, Г. Рудакевич, А. Топорницький, М. Карпович, І. Пивоварчук, Ф. Олійник; по \$0.50: І. Возняк, М. Фесик. Разом \$82.

Коляда в 1937 році: П. Стахів \$2; по \$1: А. Пасічник, О. Карп, М. Гороховський, А. Карпович, Г. Хоміцький, В. Дерех, Л. Олійник, В. Роніш, М. Гіра, М. Чихович, В. Хоміцький; по \$0.50: Г. Рудакевич, В. Жураковський. Разом \$14.

Коляда в 1938 році: С. Стефанів \$2; по \$1: Т. Мельник, А. Карпович, Г. Вуйчик, О. Карп, В. Дерех, М. Гороховський; по \$0.50: С. Дерех, В. Жураковський. Разом \$9.

З балю 8. листопада 1936 року чистого зиску \$100.07.

З вечора 29. січня 1938 року. На докриття коштів зложили свої жертви: П. Стахів, Г. Хоміцький, Г. Назаревич, Г. Хоміцький, Р. Кузнікович, О. Матейко по \$5; по \$3: Г. Вуйчик, П. Вуйчик; А. Коляска \$2.50; по \$2: М. Бакуменко, А. Мишка, П. Півнович, Тимельський, М. Березовський, Л. Гураля, Р. Мисевич, С. Бурава, В. Жук, М. Хмільська, Крашів, С. Ковальський, Ф. Карп, М. Гороховський, К. Осковська; по \$1: М. Перчиніш, Кузіцька, Козаченко, Гомеєвич, Бакуменко, П. Янічик, С. Дерех, Міхаська, Г. Рудакевич, Бурава, Гураля, Петрович, Гурецька, К. Баліцька, Петрович, М. Бурава, Р. Валентинський, А. Мисевич, М. Валентинський, А. Босаківський, Гураля, Я. Валентинський, Квасницька, А. Валентинський, Е. Адлер, Б. Бовтек, М. Гіра, О. Карп; А. Баран \$1.50. Разом \$104. Розходів було \$68.80. Лишилося чистого зиску \$35.20.

З загальною збіраною суми \$240.27 вислали до краю \$150. Осталось в касі \$88.62.

Сподіваємося, що будемо так довго працювати, доки всі гроші за Народний Дім у Залізах не будуть сплачені.

ЗА КОМІТЕТ:

Павло Стахів, голова;

Василь Хоміцький, секретар.

Шукають людей до праці

ПОШУКУЮ СТАРШОЇ ЖІНКИ доглядати двох хлопців, у віці 6-7 літ. Оба ходять до школи. Прошу зголоситися на адресу: 08.10.12

Mr. THEODOR STEFURA,

138 Morris Street, Jersey City, N. J.

ПОТРЕБНО КОНТРАКТОРА

до будівництва й ремонту на Новій Україні, Сент Пленфілда, Нью Джерзі. Також контрактора до проведення водопроводу з Нью Маркет до Нової України, віддаль 2 милі. Голоситися: WESER BRO., Inc., New Market, N. J. Або телефоні: Dunellen 2-5338.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Європейський спеціаліст. Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров. 223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. Офісові години 10—8; неділя 11—2. Жінка-доктор до обслуговування. Проїзди X & флюороскоп \$2.00.

ВЗОРИ

жінки, нитки до вишивання Д. М. С. і стемповані річі. Нитки по каталогу.

UKRAINIAN BAZAAR,

97 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР. 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ВОЛОДИМИР БОЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. Занимається похоронами в БОСТОНІ, МАСС., І ОКОЛИЦІ. Обслуга швидко і дешево.

WALTER V. BOYKO

40 LEVERETT STREET,

BOSTON, MASS.

Telephone: Capitol 5461.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. Без ріжниць, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга швидко і дешево. — Офіс:

383 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. Занимається похоронами в БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦІ.

129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удільтель зарплате погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

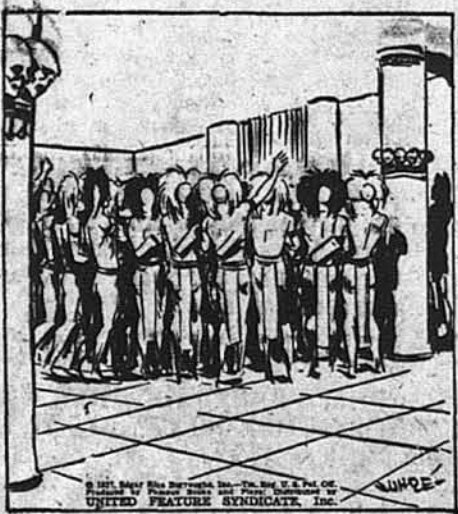
437 E. 8th ST., NEW YORK CITY.

Dignified Funerals as low as \$150.

Telephone: Orchard 4-9888

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(155)

„Вбий її, вбий її!“ — підхопила за Іденієм розушена юрба, рада, що всетаки можна на кімсь піститися. Тарзан виразно чув ті слова, хоч він іще сам добре не знав, до кого вони відносяться. Та його серце слушно відчувало, що отес ті дикуни роблять суд над його коханою дружиною. Він подався в напрямі юрби. Дикуни були такі заняті, що його не заперимітили.

Недалеко за ним біг Бравн. Прибігши до юрби, вони піднялися на пальми, щоби побачити, що діється далі, в глибині кімнати. Він побачив жахливий образ: два чорні сторожі брутально тягнули Джейн до трону Кавандавана. А Кавандавана, як тільки міг досягнути її рукою, заупустив одну руку в її волосся, а другою добув з піхви ножа.

Тарзан, мов скажений, кинувся на юрбу, пробуючи її розсадити і дістатися до Джейн. Йому справді вдалося в першій хвилі поводити кількох дикунів, які навіть не зчулися, звідки прийшов напад. Та в тій же хвилі щось ударило його сильно по руці і йому випав револьвер. Окружений доквруги дикунами, він навіть не міг думати про те, щоб його підняти.

А далі дикуни пізнали, що він чужинець. Повстало велике збентеження, в якому деякі так налякалися, що хотіли за всяку ціну видістатися навір. Спалошена юрба взяла Тарзана в свої обороти. Повстав рик і вереск, немов від сполошеної череди худоби. Деякі кавуру повалилися на землю, а інші ступали їм на черева та роздавлювали їх без пощади.